herpy

GEKONY

Yellow-headed gecko

Gonatodes albogularis

Niewielki, dzienny gekon z Ameryki Środkowej, Kolumbii, Wenezueli i Wielkich Antyli. Samiec ma żółtą do pomarańczowożółtej głowę i ciemne ciało, a samica jest brązowo cętkowana. *Gonatodes albogularis* nie ma lamelek, ale wspina się i poluje w świetle dnia, a do tego dobrze sprawdza się w gęsto obsadzonym roślinami, wysokim terrarium.

Rodzina: Sphaerodactylidae Dawna nazwa: *Gymnodactylus albogularis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-10 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Suchy las i las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**28-30 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**10-12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1 jaj**
Inkubacja	**60-100 dni** przy 26-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Gonatodes albogularis to mały gekon o długości 7-10 cm łącznie z ogonem. Wykazuje silny dymorfizm płciowy. Samiec ma żółtą do pomarańczowożółtej głowę, często z niebieskimi odcieniami na gardle, oraz ciemnoszare do niebieskawego ciało. Samica i młode są ubarwione znacznie skromniej: brązowawe z ciemnymi, marmurkowymi plamami. Samce zaczynają zmieniać barwę w wieku 4-8 miesięcy, a ostateczne ubarwienie osiągają w wieku około 9 miesięcy.

Gatunek nie ma pod palcami lamelek, których wiele gekonów używa do wspinania się po szkle. Zamiast tego ma zwykłe pazurki, okrągłe źrenice i nie ma ruchomych powiek. Z łatwością wbiega po szorstkim korku i korze, ale nie po szkle. Ponieważ jest aktywny w dzień, łatwo go obserwować.

Gatunek został opisany w 1836 roku. Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskich słów albus (biały) i gula (gardło) i odnosi się do białych gardeł zwierząt, na podstawie których go opisano. Wyróżnia się cztery podgatunki, ale ich rozgraniczenie jest sporne: *G. a. fuscus* bywa uznawany za odrębny gatunek, a w przypadku zwierząt z Meksyku, Gwatemali i Hondurasu przynależność podgatunkowa jest niejasna. Zwierzęta w handlu są często sprzedawane jako *G. a. fuscus*.

Samce są terytorialne i bronią swojego rewiru. To mały, szybki i nieco płochliwy gekon, który nadaje się do obserwacji, a nie do brania na ręce.

Występowanie i środowisko

Gonatodes albogularis występuje w dużej części Ameryki Środkowej i północnej Ameryki Południowej oraz na kilku wyspach karaibskich. Na kontynencie żyje w Meksyku (Chiapas i Veracruz), Gwatemali, Hondurasie, Salwadorze, Nikaragui, Kostaryce i Panamie, w Kolumbii oraz w Wenezueli. Na wyspach spotyka się go na Haiti (wyspie, głównie w zachodniej części państwa Haiti), Jamajce, Wielkim Kajmanie i Kubie, gdzie jednak jest sporne, czy populacja jest rodzima.

Zasięg nie jest w pełni wyjaśniony. Stwierdzenia z Martyniki, Trynidadu i Tobago oraz Belize są wątpliwe, a na Arubę i Curaçao gatunek został prawdopodobnie zawleczony. Populacja w południowej Florydzie, wprowadzona na początku XX wieku, wydaje się wymarła w latach 90. W wielu miejscach nie jest jasne, które podgatunki gdzie występują.

> **Naturalny zasięg:** Meksyk, Gwatemala, Honduras, Salwador, Nikaragua, Kostaryka, Panama, Kolumbia, Wenezuela, Kuba, Haiti, Jamajka i Kajmany.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje zarówno suche, jak i wilgotne lasy nizinne oraz tereny półsuche, od poziomu morza po niższe partie gór. Przesiaduje na pniach drzew, gałęziach, ścianach skalnych i kamiennych murach, a kryje się pod korą, kamieniami i martwym drewnem. Można go spotkać także w ogrodach, na plantacjach i na murach przy domach, o ile są tam pionowe powierzchnie do wspinaczki i drobne owady do polowania.

Samica składa jaja pojedynczo w szczelinach kory, w dziuplach w drewnie i w warstwie liści u podstawy drzew, przy czym kilka samic często korzysta z tego samego miejsca. Jaja są składane przez cały rok, ale znacznie mniej w porze suchej od grudnia do maja. Klimat jest ciepły, z niewielkimi wahaniami temperatury w ciągu roku, ale z wyraźnym podziałem na porę suchą i deszczową.

Hodowla

TERRARIUM

Gatunek dobrze czuje się w terrarium pionowym. Pojedynczego dorosłego gekona można trzymać w terrarium o wymiarach około 30 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość), a para potrzebuje co najmniej 40 × 30 × 45 cm. Większe jest lepsze, bo aktywne zwierzęta wykorzystują całą przestrzeń. Wysokość jest równie ważna jak powierzchnia dna.

Pokryj tylną ścianę i jedną ścianę boczną korkiem, aby zwierzęta miały szorstkie powierzchnie do biegania, i dodaj pionowe oraz poziome gałęzie, korkowe rurki i krótsze kawałki kory jako kryjówki. Gęste obsadzenie roślinami, np. epipremnum, bromeliami i oplątwami, daje spokój, cień i krople do picia. Zwierzęta są bardziej płochliwe niż gekony dzienne z rodzaju *Phelsuma* i pokazują się najczęściej wtedy, gdy mają wiele kryjówek.

Jako podłoże sprawdza się mieszanka ziemi i piasku w proporcji 1:1, najlepiej z warstwą liści. Lekko wilgotne podłoże pomaga utrzymać wilgotność powietrza. Ciężkie kamienie i korzenie muszą stać stabilnie bezpośrednio na dnie terrarium, aby nic się nie przewróciło. Młode są maleńkie, więc sprawdź wszystkie szczeliny, drzwiczki i otwory wentylacyjne, bo zwierzęta potrafią uciec przez bardzo małe otwory.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Gonatodes albogularis potrzebuje w dzień 24-28 °C. Niewielka cieplejsza strefa o temperaturze 28-30 °C jest w porządku, ale gatunek prawie się nie wygrzewa i zawsze musi mieć chłodniejsze, zacienione miejsca, do których może się wycofać. Światło świetlówek jest często jedynym potrzebnym źródłem ciepła, więc lampa grzewcza przydaje się tylko w zimnym pomieszczeniu.

W nocy temperatura może spaść do 20-23 °C. Terrarium jest małe, więc temperatura zmienia się szybko. Mierz ją termometrem cyfrowym i nie używaj kamieni grzewczych ani mocnych spotów, które mogą przegrzać zwierzęta. Zimą samice mogą przejść chłodny okres spoczynku, zob. sekcję o rozmnażaniu.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %, a wentylacja musi być dobra. Zraszaj terrarium raz dziennie, aby na liściach, korku i szybach pozostawały krople, z których gekony mogą pić. Pozwól, by podłoże i gałęzie częściowo przeschły między zraszaniami, aby nie pojawiła się pleśń. Stale mokre warunki nie są dobre.

Postaw też w terrarium małą, płytką miseczkę ze świeżą wodą i regularnie wymieniaj wodę. Higrometr pokaże, czy ten rytm się sprawdza.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny i potrzebuje światła przez 11-13 godzin na dobę. Świetlówki dzienne typu T5 dają zarówno światło, jak i odrobinę ciepła i same w sobie wystarczają. UVB nie jest konieczne, gdy pokarm jest suplementowany witaminą D3, ale słabą świetlówkę UVB z dobrymi strefami cienia można stosować u dorosłych zwierząt, zwłaszcza u samic w hodowli.

Nie stosuj UVB u świeżo wyklutych młodych i młodych zwierząt, bo może powodować problemy z linieniem. Odchowuj młode pod zwykłymi świetlówkami lub żarówkami.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się drobnymi owadami i innymi ofiarami, które są mniejsze niż odstęp między oczami zwierzęcia. Dorosłym można podawać małe świerszcze, nielotne muszki owocowe, małe karaczany, muchy domowe, mole, rybiki cukrowe i małe mącznik. Skoczogonki i małe prosionki zapewniają urozmaicenie, a latem można uzupełniać dietę drobnymi owadami złowionymi czerpakiem na łące. Zwierzęta nie zlizują słodkiego nektaru.

Karm dorosłe zwierzęta 3-4 razy w tygodniu, a młode codziennie. Świeżo wyklute młode mają tylko około 25 mm długości i potrzebują świeżo wyklutych świerszczy, muszek owocowych i skoczogonków. Obsypuj owady paszowe wapniem i preparatem witaminowym z D3 i dobrze je karm przed podaniem. Samice składające jaja mają duże zapotrzebowanie na wapń, więc trzymaj w terrarium małą miseczkę z pokruszoną sepią lub wapniem w proszku.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest bardziej płochliwy niż gekony dzienne z rodzaju *Phelsuma*, ale często go widać, zwłaszcza podczas karmienia. Nie należy go brać na ręce. Jest mały i szybki, a jeden skok lub upadek może skończyć się urazem albo ucieczką.

Trzymaj parę albo pojedynczego gekona. Samce są terytorialne i walczą zarówno z samcami, jak i z samicami, więc więcej niż jeden samiec w terrarium oznacza konflikty. Nawet dwie samice mogą się gryźć i powinny być trzymane razem tylko w dużym terrarium. Obserwuj zwierzęta i oddziel jedno z nich, jeśli jest zestresowane, przeganiane lub traci ogon.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć można rozpoznać po ubarwieniu. Samiec ma żółtą do pomarańczowej głowę i ciemne ciało, samica pozostaje brązowo cętkowana. Młode przypominają samicę, a samiec zaczyna zmieniać barwę w wieku 4-8 miesięcy. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku 10-12 miesięcy, ale samice nie powinny być rozmnażane, zanim skończą co najmniej 12-14 miesięcy. Wcześniejsze rozmnażanie może kosztować samicę życie.

GODY I KOPULACJA

Zwierzęta trzyma się w parach. Umieść samicę z samcem w dobrze urządzonym terrarium z wieloma kryjówkami, aby mogła się wycofać. Rozmnażanie zwykle przebiega bezproblemowo, a zwierzęta łatwo się rozmnażają.

Chłodny okres spoczynku zimą może pomóc. Trzymaj samice oddzielnie od samców w temperaturze najwyżej 24 °C w dzień i około 18 °C w nocy. Jak długo powinien trwać spoczynek, nie zostało u tego gatunku udokumentowane.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno jajo naraz, co trzy do czterech tygodni w ciągu sezonu. Zakopuje je w podłożu albo ukrywa pod korą, w zagłębieniu w korku lub w innym suchym, ukrytym miejscu. Ile jaj samica składa w ciągu roku, nie zostało udokumentowane.

Zapewnij jej kilka suchych kryjówek do wyboru, np. korkowe rurki i luźną korę, aby jaja łatwo było znaleźć. Składanie jaj nadwyręża zapasy wapnia, więc zawsze miej wapń w terrarium.

INKUBACJA

Ostrożnie wyjmij jajo, nie obracając go, i umieść je w małym pojemniku z lekko wilgotnym podłożem w inkubatorze w temperaturze 26-28 °C. W temperaturze 26-28 °C wyklucie następuje po 60-100 dniach. Inkubacja w samym terrarium trwa dłużej.

Jaja, które się zapadają lub pleśnieją, są zwykle niezapłodnione lub obumarłe. Każde nowe jajo umieszczaj w czystym pojemniku.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają przy wykluciu około 25-35 mm długości. Trzymaj je w małych, wilgotnych terrariach z korą, korkiem i roślinami i zraszaj codziennie. Jedzą małe muszki owocowe, skoczogonki i świeżo wyklute świerszcze, które obsypuje się wapniem i witaminami. Nie stosuj u nich UVB.

Młode można trzymać pojedynczo lub w małych grupach o podobnej wielkości, ale trzeba je rozdzielić, gdy samce zaczynają się wybarwiać i walczyć. Młode samce osiągają pełne ubarwienie w wieku około 9 miesięcy.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny i łatwo się rozmnaża, ale ze względu na małe rozmiary błędy w utrzymaniu mają duże znaczenie. Typowe problemy to:

- Za mało wapnia i D3, zwłaszcza u samic w hodowli. Prowadzi to do miękkich kości i osłabionych samic. Miej zawsze wapń w terrarium i obsypuj pokarm.
- Za duże owady paszowe, których zwierzęta nie mogą połknąć i które mogą je pogryźć.
- Problemy z linieniem u młodych, zwłaszcza gdy są trzymane pod światłem UV lub przy zbyt niskiej wilgotności powietrza.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja, które prowadzą do pleśni i problemów skórnych.
- Walki i stres, gdy kilka samców lub samic trzyma się razem. Ugryzienia i odrzucone ogony są sygnałem, że zwierzęta trzeba rozdzielić.
- Pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u zwierząt importowanych, które mogą powodować wychudzenie i słaby apetyt. Zleć badanie kału, jeśli zwierzę traci na wadze.

Zdrowe zwierzę jest aktywne w ciągu dnia, ma czyste oczy, pełną nasadę ogona i dobry chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je, siedzi w dzień z zamkniętymi oczami lub nie potrafi normalnie się wspinać.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.